

Beschrijving van het overstromingsevent van 20/08/02 op de Molenbeek te Brakel.

IN.A.2002.184

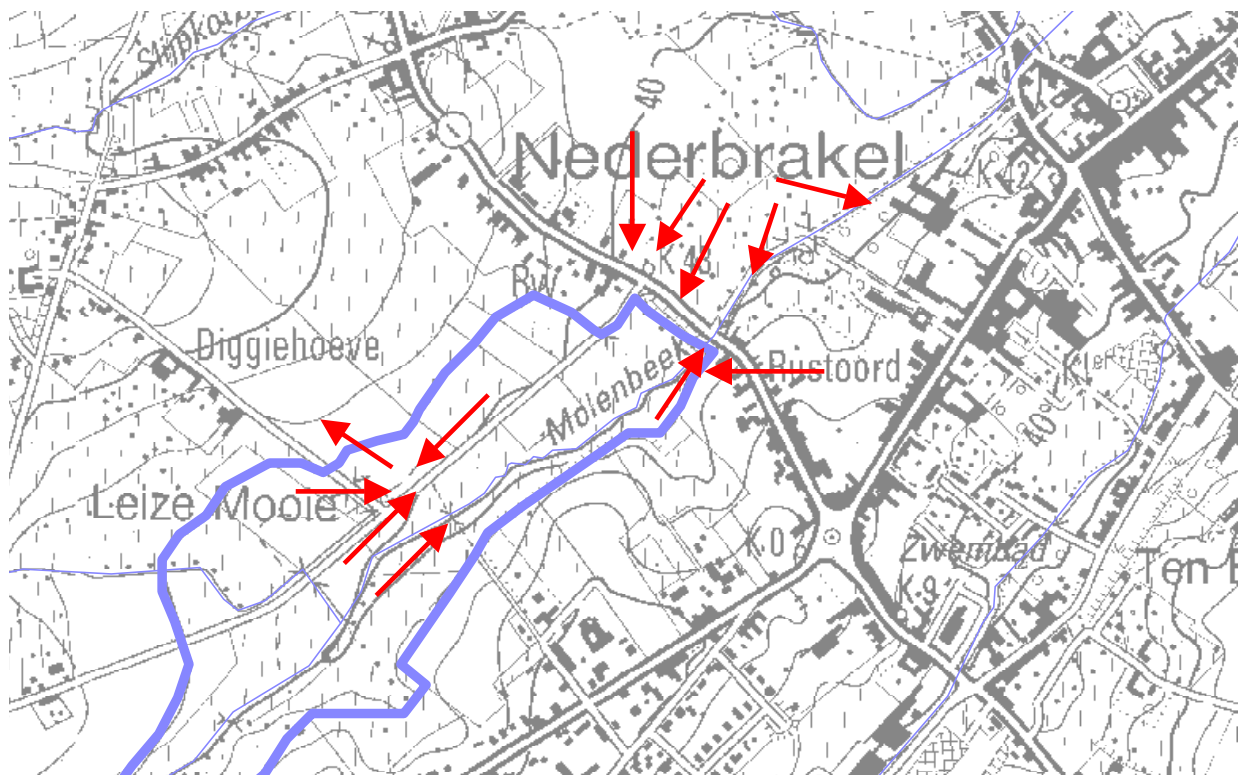
Pieter Cabus

Op 20/08/2002 werden verschillende delen van Vlaanderen getroffen door intensieve neerslag. Op meerdere plaatsen leidde dit tot problemen van ondergelopen kelders, ... en op sommige plaatsen tot overstromingen. Ook aan de Leizemoorie te Brakel stonden verschillende stukken blank. Dit gebied werd aangeduid als potentieel overloopgebied voor de Molenbeek die er doorheen stroomt. Met de inschakeling van dit overloopgebied wenst men de dorpskern van Brakel optimaal van overstromingen te vrijwaren.

In totaal viel er die dag ongeveer 30 mm neerslag met pieken tussen 9.30u en 10.30u (14,4 mm) en 13.00u-15.00 (10 mm). Gedurende de hele namiddag (tot ongeveer 18.30u) bleef het verder regenen met een intensiteit van gemiddeld 1.2 mm per uur.

In deze bijlage worden enkele foto's getoond van de situatie ter hoogte van het geplande overloopgebied. Deze foto's werden getrokken tussen 17.30u en 18.00u, dat wil zeggen ongeveer op het hoogtepunt van de afvoer.

Hieronder worden de foto's kort toegelicht. Op het kaartje vindt U de plaats en de richting vanwaar de verschillende foto's getrokken werden.

Figuur: aanduiding van de lokatie's waar de foto's getrokken werden

Foto 1

Foto 2

Foto 1 en Foto 2 werden op dezelfde plaats getrokken vanop de Leizemooie met een lichtjes verschillende hoek. Waterstand boven de straat was net de hoogte van een laars, dus ongeveer 35 à 40 cm. Foto 1 toont het gebied stroomafwaarts het geplande wachtbekken. Ter hoogte van de bomen stroomt de Molenbeek. Dit gebied ligt lager dan het geplande overloopgebied en staat deels blank. Foto 2 toont ditzelfde gebied en de straat afwaarts dit punt (in de richting van de Jagerstraat). Het grootste deel van de straat staat blank. Door de onregelmatige ligging van de weg schommelen de waterdiepte's op de weg tussen 0 en 40 cm. Ongeveer halverwege tussen de Jagerstraat en de Diggieweg ligt de weg hoger, daar stond de weg op dat moment "droog".

Foto 3

Op Foto 3 ziet men de hoe de Diggieweg als oppervlakkig afvoerkanaal functioneert. We bevinden ons hier reeds boven de overstromingsvlakte. Het water

gutst langsheen de weg aan een snelheid van meer dan 1 m/s. De waterdikte is verschillende centimeters. Een jaar geleden werden werken uitgevoerd aan de weg omdat de erosiegeulen stukken van de weg deden verzakken. Ook over het maïsveld rechts kwamen aanzienlijke hoeveelheden water (en slib) aangespoeld. Dit viel echter moeilijk te fotograferen.

Foto 4 geeft een beeld van het gebied opwaarts het kruispunt met de Diggieweg. De straat is hier nog een tiental meter ondergelopen, maar de weiden en verder opwaarts de straat zijn droog, op enkele regenplassen na. De dijk van het geplande overloopgebied zou zich volledig opwaarts dit natte gebied bevinden. De aansluiting met de weg zou gebeuren ter hoogte van de boompjes (rechtsachter op de foto 4). De dijk zou zich schuin over de vallei uitstrekken (achter de stal en de koe op foto 4) en aansluiten op de tegenoverliggende helling verder afwaarts dan de foto toont. De hoogte van de dijk zou iets hoger zijn dan de rug van de koe op foto 4.

Foto 4

Foto 5

Foto 6: duiker onder Jagerstraat opwaartse kant

Foto 7: duiker onder Jagerstraat afwaartse kant

Foto's 5, 6 en 7 tonen de Molenbeek zelf. Op Foto 5 zien we dat ter hoogte van de Leizemooie de boordevolle afvoer bereikt is. Het water stroomt tot net aan de rand van de bedding. Ook zien we dat het water zich in plassen lijkt te concentreren in plaats van over een grotere vlakte. Dit komt omdat de landbouwer op dit perceel lokaal grond gestort heeft om het bodempeil te verhogen. Ook recent werd er aarde bijgestort. Ook in andere percelen van de vallei gebeurde dit. Foto 6 en 7 geven de situatie ter hoogte van de duiker onder de Jagerstraat. Beide foto's werden net na elkaar getrokken. We zien dat opwaarts de duiker nog niet volstroomt, waar bij de uittrede van het water de duiker verdronken is. Mogelijks werd de duiker enigszins schuin (hellend naar afwaarts) geplaatst, hoewel dit hydraulisch niet verantwoord kan worden. De afvoer verbetert hierdoor geenszins. De lagere waterstand opwaarts kan ook enigszins verklaard worden door het optreden van insnoering, waarbij grotere snelheden (en dus lagere hoogten) bereikt worden.

Foto 8 toont het inlaatkunstwerk voor het overloopgebied afwaarts de Jagerstraat, de Rijdtmeersen. Bij dergelijke events treedt het overloopgebied in werking. Het water stroomde naar het gebied.

Foto 9 tot en met 12 tonen de situatie ter hoogte van het afwaartse deel van de Leizemooie, net voor de Jagerstraat. Hier werd een groot deel van het water tijdelijk geborgen. Foto 10 geeft een mooi overzicht van de vallei. Deze foto werd getrokken vanop de Jagerstraat. Waar het water ophoudt aan de horizon en er terug gras zichtbaar wordt zou de dijk ingeplant worden van het overloopgebied.

Foto's 11 en 12 tonen de situatie aan het begin van de Leizemooie. In de straat bevindt zich hier een diepe put. Hier werden dan ook de diepste waterstanden vastgesteld (meer dan 50 cm). Foto 12 toont hoe aangelanden hun tuintje proberen te beschermen met behulp van zandzakjes. Er worden geen huizen bedreigd door overstroming.

Foto 8: inlaatkunstwerk voor het overloopgebied 'De Rijdtmeersen'

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Hieruit kan men enkele belangrijke zaken concluderen :

1. het gebied aan de Leizemooie functioneert momenteel reeds frequent (meerdere malen per jaar) als komberging.
2. Een deel van het geborgen water is afkomstig van hydrologisch oppervlakkige afvoer uit hogergelegen gebieden zonder afvoerkanalen. De Diggieweg is één van de belangrijkste aanvoerwegen van oppervlakkig afgevoerd water. Het herinrichten van een grachtenstelsel langsheen en dwars op deze Diggieweg kan deze oppervlakkige afvoer vertragen en deels stoppen. Dit water zal ook na de inrichting van het geplande overloopgebied zorgen voor overstromingen ter hoogte van de Leizemooie.
3. Ter hoogte van het geplande overloopgebied komen momenteel nauwelijks overstromingen voor. Topografisch is dit eenvoudig te verklaren omdat dit gebied voornamelijk boven de lagergelegen vallei ligt.
4. De weg Leizemooie is niet meer dan een oud landbouwpad dat verhard werd. De grote verschillen in hoogteligging langsheen het traject van de weg bewijzen dit. Vrijwaring van overstromingen wordt hierdoor quasi onmogelijk.
5. De bewoning langsheen de Jagerstraat/Leizemooie blijft momenteel gevrijwaard van wateroverlast. Wel worden de tuinen met overstroming bedreigd en kan de landbouwer z'n stallingen moeilijk bereiken. Zonder bijkomende infrastructuur op de Leizemooie of langsheen deze woningen zal dit steeds een probleem blijven, ook na de aanleg van het geplande overloopgebied.
6. De natte gronden wijken enigszins af van die delen die het eerst zouden overstromen volgens de topografische opmeting van 2000. Dit komt voornamelijk omdat de landbouwers de laagstgelegen percelen geregeld lokaal verhogen om ze zo beter geschikt te maken voor landbouwgebruik. Dit heeft tot gevolg dat de waterberging op die percelen én de natuurlijke kwaliteit ervan sterk achteruitgaat. Een gevolg hiervan is een grotere kans op overstroming in het dorp van Nederbrakel.